عصر کتبخانه‌سی کلیاتی

آثوری و کلدانیلره مخصوص

خط میخی

حقنده معلومات مجمله

محرری :
قره‌بت ا. بصمه‌جیان
جمعیت اسیچیاریه اعضاسندن

(معارف) نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر

استانبول

(قصبلر) مطبعه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

صاحب و ناشری
« خزینهٔ فنون » غزته‌سی مدیری
و عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

١٣١٢

عدد ۳۹

2034

LIBRARY
NOV 16 197[illegible]
UNIVERSITY OF TORONTO

Āsûrî ve Keldâniler

عصر كتبخانه سی كلياتی

آثوری وكلدانيلره مخصوص

خط ميخی

حقنده معلومات مجمله

محرری

قره بت ا . بصمه جيان

جمعيت اسپچياريه اعضاسندن

(معارف) نظارت جليله سنك رخصتله طبع اولنمشدر

استانبول

(قصبار)مطبعه سی باب عالی جاده سنده نومرو ٢٥

صاحب و ناشری

« خزينهٔ فنون » غزته سی مديری

و عصر كتبخانه سی صاحبی كرقور

١٣١٢

PJ
3193
B35
1894

❊ افادهٔ مرام ❊

لسان ترکی اوزره خط میخی حقنده ایلك دفعه اوله‌رق قلمه آلنان شو اثر ناچیزیدن مقصد آثوری و کلدانی لسانی و آنلرك یازیلرینه دائر قیصه‌جه بر معلومات ویرمکله عالم معرفته بر خدمت ایتمکدن عبارتدر .

اثرمك اصحاب مطالعه طرفندن قبولی فقیر ایچون بیوك بر مسرت اوله‌جغندن ایلریده (کیانیان) خط میخیلری حقنده دخی معلومات مفیدهٔ مختصره نشرینه تشویق اوله‌جقدر .

ق . اسمه‌جیان

آثوری وكلدانیلره مخصوص خط میخی

حقنده معلومات مجمله

— ۱ —

هر كون جریده‌لرده مطالعه ایلدیكی اوزره آثار عتیقه كشفیاتیله آنلرك منسوب اولدیغی اقوامك جمعیت بشریه یه ایتدكلری خدمت میدانه چیقارق آسیای عثمانی قطعه‌سنك حقیقةً منبع مدنیت ومصدر علم و معرفت اولدیغی الیوم علمای غرب طرفندن دخی تصدیق اولنمقده‌در .

بونلردن سام سلسلهٔ لسانی تكلم ایدنلرك [یعنی : حمیریلر، عربلر، عبرانیلر، سریانیلر، كلدانیلر وسائره] بریده (آثوریلر) ایدی .

(آثوریلر) و (كلدانیلر) فرات ودجله نهرلری بیشكاهنده، یعنی شمدیكی بغداد وموصل ولایتلری داخلنده بوندن تقریباً (٤٠٠٠) سنه قدر مقدم ظهور ایدوب اون بش عصردن زیاده دوام ایتمشلردر. ایكی نهر

اطرافنده بولنان شو ایکی قوم برلسان وخطوط استعمال ایتمکده ایدیلر [*]. او خطوط ایسه کندیلرندن اول اورالرده بولنمش اولان ودنیانك بلکه اك قدیم اقوامی ظن اولنان (شومەر و آقاد)لیلر طرفندن احداث اولنمش ایدی. بونلرك تکلم ایتدکلری لسانك ترکجه وتاتار لساندن تشعب ایتمش دیکر لسانلر ایله پك چوق مناسبتی اولدیغنی اثبات ایچون قبل المیلاد یدنجی عصرده ایکی لسان اوزره ترتیب ایدلمش اولان والیوم انکلتره موزەسنده محفوظ بولنان لوحەلرك مندرجاتنه بر کره عطف نظر ایتمك کفایت ایدر.

خطلرك شکلی، بیلدیککمز عادی میخلره غایتله مشابه اولدیغندن بز شمدی آنلره «خط میخی» نامنی ویریورز.

خط میخینك بر مثالنی هر کون قوینمزده طاشیمقده اولدیغمز ساعتلرده دخی کورەبیلیرز.

---

[*] آنك ایچون علماعندنده «آثوری لسانی» دینلکده هر ایکیسنك ده لسانی آکلاشیلیر. بزدخی اثرمزده بو تعبیری قوللانەجغز.

خط میخی (ایه‌روغلیف) خطلرندن مأخوذ اولوب صورت تحریری ایسه اوروپا یازیلری کبی صولدن صاغه طوغرودر.

(ایه‌روغلیف) تعبیر اولنان خطلر ـ استانبولك سلطان احمد میداننده کائن دیکیلی طاش اوزرنده نمونه‌سی کورلدیکی کبی ـ بر طاقم رسم واشکالدن عبارتدر.

— ب —

هر نه‌قدر صوکره‌لری خط میخینك استعمالی معطل قالمش ایسه‌ده بین الناس بعض سندات، تمسك، قونطراتو وبونلره مماثل شیلر ایچون میلادك ایلك عصرینه قدر دوام ایتمشدر.

اوزرینه یازی یازمق ایچون قوللانیلان شیلر آلتون، کوموش، باقیر، قالای، طونج، مرمر، طوغله، کیل وسائره اولمشدر. زمانمزده بونلردن اك زیاده بولنانلری طوغله و کیل نمونه‌لریدر.

طوغله وکیل استعمالنده، اولا جسمی خمیر قوامنه کتیروب اوزرینه شکل مثلثده دمیر برابره واسطه‌سیله

حك ایتدکدن صوکره فرونلرده پیشیررلرایدی. فقطاك قدیم وقتده طوغله‌یی پیشیرمك عادتی جاری اولمدیغی کبی بویله‌جه پیشمه‌مش کرپیچ وطوغله‌دن بنالرینی‌دخی انشا ایدرلرایدی.

کیلدن معمول سندلر وقونطراتولر کرك شکلاً کرك حجماً بیلدیکمز قوقولو صابونلره غایتله مشابهدر. فقط بونلرده دقته شایان برحال واردرکه اوده شودر: سندلر ایکی نسخه ترتیب اولنوب غلاف کبی یکدیکری اوزرینه مظروفاً کرك مدیون کرك شاهدلر طرفندن مهرلنمشدر. شاید سنده داین طرفندن حیله ویا آقچه‌نك فائضی حقنده منازعه وقوعنده سند حاکم حضورنده اوقوندقدن صوکره فك اولنه‌رق داخلنده بولنان نسخه‌سی هرحالده خارجده‌کنه مرجح طوتوله‌رق اکا کوره اجرای معامله اولنورایدی.

بونلردن باشقه معبدلر وابنیهٔ عظیمه‌نك درت تملرینه کیلدن ویا طوغله‌دن یاپلمش برراوفاق فیچیلر ومخروطلر وضع ایدرلر ایدی. انلرك اوزرینه کرك منسوب اولدقلری معبودك کرك بانیسنك اسمی وتقریباً ترجمهٔ حالی یازیلیر ایدی. ابنیهٔ عظیمه انشاسیچون قوللانیلان هرطوغله‌نك

اوزرنده ده صاحبنك اسمنی حاوی بر مهر حك اولنور ایدی . ایشته بونلرك وجودی تاریخجه غایت مهم اولان بر طاقم مشكلاتی حل ایتمشدر.

طاغلر ، طاشلر ، دیوارلر ، قاپولر ، صنملر ایله بر چوق اشیا وادوات اوزرنده دخی متعدد یازیلر واردر .

شو متنوع اشیا وادوات اوزرنده بولنان یازیلرك جمله‌سنی انكلتره موزه‌سی جمع ایدوب بوندن اول Western Asia inscriptions نامی آلتنده نشر ایتدیكی جلدلرده حفظ ایتمشدر .

— ج —

شمدی طبیعی بر سؤال وارد خاطر اولور :

بونجه عصرلردن بری متروك اولان شو یازیلری حل حتی ده نصل اوقویوب معنی ویره‌بیلیورلر ؟

ایران قدیمه (كیانیان) طبقه‌سنك تاسیسیله صورت تحریری دخی كندیلرینه همجوار اولان اقوام آثوریه‌یه نسبت اولنمشدر. شویله‌كه : آثوریلرك استعمال

ایتمکده اولدقلری خطوط میخینك اشکالنی اساس طوته‌رق یکی بر الفبا تشکیلیله اسکندر رومی زماننه قدر کیانیانلر دخی بو نوایجاد خط میخی حروفنی استعمال ایتمشلردر.

بونلر، عظمتلرینی عالمه اعلان ایچون هر قومده کورلدیکی وجه ایله وقایع مشهوره‌یی ابنیهٔ عظیمه وسائره اوزرینه کرك کندی کرك دیکر اقوامك حروف ولسانی ایله قید ایدرلر ایدی.

بویله‌جه کیانیانلرك آثوریلر ومدیه‌لیلرله اولان مناسباتی، اوچ لسان اوزره مقید اولوب ایرانده الآن موجوددر.

اوروپا مشاهیر مورخیننده‌ن Grotefend ایلك دفعه اوله‌رق کیانیان حروفنی اوقومغه مقتدر اولمش و De Saulcy ایچون آثوری خطوطنی قرائت ایتمکه بر رهبر اولمشدر. بونائلیت حقنده اهل فن بیننده قناعت حاصل ایتمك ایچون ۱۸۵۷ ده Fox Talbot ك تکلیفیله (لوندره علوم آسیا شرکتی) طرفندن ،H. Rawlinson

Dr Hincks, J. Oppert دن مركب بر قومیسیون تشكیل واعضاسنی یكدیگریله اختلاطدن منع ایله (آشور) ه مخصوص بیوك برمعبدك درت كوشه‌سندن چیقان سكز كوشه‌لی منشورلرك اوچنی بونلره تفسیر وترجمه ایتدیره‌رك هپ بر نتیجه حاصل اولمشدر.

منشورلرك اوزرنده یدی یوز سطردن زیاده یازی واردر.

— د —

خط میخینك اساسی شویله‌جه عمودی و افقی ایكی نوع خطدن باشقه برشی دكلدر .

صورت ترتیبنه كلنجه، (ایده‌اوغرافیق) و(سیلابیق) اصولی اوزره اولوب بونلرده بزم بیلدیكمز الفبالر كبی اصلا حرف جاری اولمادیغندن استعمال اولنان اشاراتك عددی دخی الآن تعیین اولنه‌مامشدر . فقط آثوریده ، عربیده اولدیغی كبی، فتحه، كسره وضمه وار ایسه‌ده حرفلرك اوزرینه ویا زیرینه قونلمایه‌رق تلفظی صیره‌سیله بر كلمه‌نك

اولنه ، اورته‌سنه ، یاخود نهایتنـه عادی حرف کبی وضع ایدلمشدر .

(ایده‌اوغرافیق) اصولی آرزو اولنان جسمك شكلنی تقلیداً خط میخی مؤسسلری طرفـدن قبول اولنان آیری بر شکل مخصوص ایله اوجسمی ارائه‌دن عبارتدر . مثلا ، بش پارماق یرینه شویله‌جه بش عدد خط چیزه‌رك :

« ید = ال » اوقونور .

وچاتلمش درت دیوارایله برقاپو فکرینی کوسترن شورسم :

« بیت = خانه » اوقونور .

(سیلابیق) ایسـه ، هرنه قدر الفبا اصولنه مشابه ایسـه‌ده فرقی شودرکه هرشـکل برهجا مقامنده استعمال اولنه‌رق ایکی ویا اوچ هجالی برکلمه‌یی بیان ایچون ایکی ویا اوچ مختلف شکللری یان یانه یازمقدن عبارتدر . مثلا :

« یادکار » معناسنه اولان شو (زا ـ خیر)

اوقونور . و :

«اوکوز» معناسنه اولان شو
(آ ـ لا ـ آپ) اوقونور .

خط میخی اصـول تحریرینی اکمال ایچـون بو ایکی اصولدن باشقه استعمال اولنان برده (ده ته رمیناتیف) اشـاراتی واردر . بونلر عبـاره‌ده بولندیغی وقت تلفظ اولنمایوب یالکز کندیلرندن صوکره کله‌جك کلمه‌نك جنسنی تعیین ایدر. مثلا :

کندیسندن صوکره کان کلمه‌نك بر « ارکك » اسمی اولدیغنی ایما ایدر .

ایسه «معبود» اشارتیدر . وسائره .

— ه —

هر نه قدر بو اشارات واسطه‌سیله خطوط میخیه‌نك قرائتی تسهیل اولنمش ایسه‌ده دیکر طرفدن باشقه مشکلاته تصادف ایدلمشدر؛ شویله‌که: خطلرك قسم اعظمی بر وقتده کرك (ایده‌اوغرافیق) کرك (سیلابیق) خاصه‌سنه مالك

اولدقدن ماعدا یکدیکرینه مغایر برقاچ معنی وبرقاچ هجالری دخی واردر . مثلا :

«کون» ، «کوندوز» ، «سحر» ، «شفق» ، «کوندوزك ایشیغی» ، «پارلامق» ، «بیاض» ، «کونش» ، «طلوع شمس» ، «اویانمق» ، «عالی» ، «حکمدار» ، «کوز» ، «سجده» ، «دکیز» ، معنالرندن باشقه هجا مقامنده (اوت) ، (بوش) ، (خیسس) ، (خیش) ، (زال) ، (لیخ) ، (پار) ، (تام) دخی اوقونور .

کذا ، بعض خطلك بو خاصه‌لرندن باشقه (ده‌ته‌ر ـ میناتیف) علامتلری یرینه دخی قوللانیلانلری واردر . معلوم «ارکاك» اشارتی کبی‌که برخط عمودی کرك «بر» و «آلتمش» و «ده» معناسنده کرك (دیش) ، (تیش) ، (غیپ) هجالری یرینه وکرك ، کوردیکمز کبی ، «ارکاك» اسمنی اشعار ایچون استعمال اولنمشدر .

بعض دفعه‌ده ، برکلمه ایکی واوچ هجا ایله یازلدیغی کبی متعدد هجا ایله دخی یازلمش اولدیغی مشاهده اولنور .

بویله‌جه «بخت نصر» اسمنك اوچ ، درت ، آلتی ، سکز
واون هجا ایله یازلدیغنی کورولیور .

ایشته بونك ایچون خطوط میخی یی قرائت ایدن
اهل فن بیننده بعض مرتبه مجادله وقوعه کلمکده‌در ؛ زیرا
یوقاریده کوستریلن خطی ، بری « شمس » اوقودیغی
حالده دیکری اوخطك « شمس » معناسنی افاده ایتدیکنی
قبول ایتمکله برابر اوراده یالکز « حکمدار » معناسنه
اوقونه‌جغنی ادعا ایدر .

مشکلاتدن بری‌ده عصردن عصره خطلرك شکلی
تبدل ایتمه‌سیدر.

ایضاح ایده‌لم :

یوقاریدن بری بیان اولندیغی اوزره خط میخینك
اساسی ایه‌روغلیف خطلری‌ایسه‌ده فرات ودجله اطرافنده
اشبو خطلره الآن تصادف اولنه‌مامشدر .

زمانمزده دسترس اولدیغمز خطوطك اڭ قدیمی
(ایه‌رانیق) خطلریدرکه ایه‌روغلیفك تخفیف اولنمش
برشکلیدر. بوندن صوکره خطلر میخ شکلنی کسب

ایتمشدرکه بونلرده ایه‌راتیقك مخففیدر و (آرقائق) تسمیه اولنور. (آرقائق) دن ایسه (موده‌رن) شکلی چیقمشدر.

فقط آثوریلرده، کلدانیلرده کنه نسبتله (آرقائق) و (موده‌رن) خطوطنك اشکالی یکدیکرندن آز برشی فرقلیجه‌در.

بونلری برر مثال ایله کوسترهلم:

آثوریلره مخصوص		کلدانیلره مخصوص		ایه‌راتیق
موده‌رن	آرقائق	موده‌رن	آرقائق	

بو شکللرك هپسی ده (مار) هجالنیر.

دیمك اولورکه ایکی لسانك ده خطلری (ایه‌راتیق) دن تشعب ایتمشلردر.

— و —

صرف قواعدینه کلنجه، سام سلسلهٔ لسانك هر

قاعده‌سی، آثوریده دخی جاری كیدر . فقط بز یالكز عربی‌یه تطبیق ایده‌رك كوستره‌جكز .

اسم، یا مذكر ویا مؤنث اولور .

مذكر، یالكز ذكور اشخاصه تعبیر اولنوب آنلرك اسملرندن اول دائما ذكوره اشارت اولان معلوم عمودی (ده‌ته‌رميناتيف) خطی وضع اولنور .

مؤنث ایسه ، كرك اناث اشخاصه كرك دیشی حیوانلره اطلاق اولنوب بونلرك اسملرندن اول دخی مؤنثه اشارت (ده‌ته‌رميناتيف) خطی وضع اولنور .

علی‌العموم مؤنثلر، عربیده‌كی « ... ت » اداتی كبی، آثوریده (آت ویا (ایت) ایله نهایتلنیر .

كمیت اوچدر : مفرد، جمع وتثنیه .

بر كلمه‌یی جمعلاندرمك ایچون سائر لسانلرده اولدیغی كبی بر ادات مخصوص استعمال اولنمیوب یا آنی ایكی دفعه یان یانه یازمغله اكتفا ایتمشلردر . یا كلمه‌نك نهایتنه جمعه علامت اولان (ایده‌اوغرافیق) خطی وضع اولنمشدر .

مثلا : «شهر» معناسنه اولان

جمعنده شویله یازیلیر

ویاخود ، کلمه‌نك جمع اولندیغی ؛ حرکه اصولی ایله بیان ایتمشلردر. بو حالده اکر کلمه مذکر اولوب ضمه ایله نهایتلنیر ایسه جمعنده ضمه‌یی کسره‌یه تحویل ایده‌رك بیان ایتمشلردر . فقط بر چوق کلمه‌لرده واردرکه هر نه قدر مفردنده ضمه ایله نهایتلنیر ایسه‌ده جمعنده (اوت) اولدیغی کورلمشدر . اکر کلمه مذکر اولمایوب‌ده مؤنث اولور ایسه مفردنده (آت) ویا (ایت) صورتنده نهایتلندیکی حالده جمعنده نهایتنده‌کی هجا ضمه آلیر .

بعض دفعه‌ده جمع ایچون بر کلمه‌یی ایکی دفعه یازدقدن باشقه بلکه معناسنه بر تقویت ویرمك مقصدیله ینه آنلرك نهایتنه جمع علامتی قونلمشدر .

بونلردن باشقه بعض اسملرده واردرکه ایستر مؤنث اولسون ایستر مذکر اولسون ایکی صورتله جمعله‌نیر.

تثنیه‌یی بیان ایچون آثوریلرده هرنه قدر بر علامت فارقه یوق ایسه‌ده سلفلرنده یعنی (شومه‌ر و آقاد) لیلرده، كلمه‌نك نهایتنه «ایكی» رقمی وضع اولنمشدر.

اسملرك اكثری فعلدن مشتقدر وصورت تركیبلری ایسه سام لسانتك جمله‌سنده جاری اولان قواعده تابعدر.

— ز —

صفت اسمده جاری اولان كافهٔ قواعدی شاملدر.

علی العموم صفت اسمدن صوكره قوللانیلوب كرك جنساً كرك كمیةً اسمه مطابقت ایدر. فقط صورت تحریری اختیاریدر. شویله كه: اسم (سیلابیق) ایله یازلدیغی حالده صفت (ایده اوغرافیق) ایله یازیله‌بیلیر، ویا بونك عكسی اوله‌بیلیر. اكر اسم ایله صفت (ایده اوغرافیق) اصولیله یازلمش ایسه جمعنده علامت جمع ال نهایتنه وضع اولنور.

صفت عددیه، عربیده اولدیغی كبی، عشراته قدر مذكر ویا مؤنث اوله‌بیلیر.

رقملرك شکلی ایسه لاتین رقملری کبی بر ر چیزکیدن عبارتدر. مثلا :

«بر» لاتینده I ، آثوریده = بر خط عمودی.

«ایکی» « II . « = ایکی خط عمودی.

«اوچ» « III . « = اوچ خط عمودی.

الحاصل، طقوزه قدر بویله‌جه خطك عددینی آرتیره‌رق بیان اولنمشدر.

«اون» رقمنه گلنجه، کذا لاتینده بر X ایله بیان اولندیغی کبی، بونلرده دخی او حرفه مشابهتی اولان شو 〉 شکل قوللانلمشدر.

یکرمیدن اوتوز و آندن آلتمشه قدر معلوم اولان «اون» اشارتی یان یانه یازارق کوسترمشلردر: لاتینده XX، XXX، الخ اولدیغی کبی.

فقط «آلتمش» رقمی، «بر» یازار کبی. یالکز بر خط عمودی ایله یازمشلردر. آندن صوکره یوزه قدر آلتمشك یاننه «اون» رقمی علاوه ایده‌رك «یتمش»، «سکسان»، الخ ایتمشلردر.

«یوز» اشارتی یـنه بیلدیکمز بر خط عمودی اولوب اورته‌سندن صاغه طوغرو بر میخ چکلمه‌سیله «بر» و «آلتمش» رقملرندن تفریق اولنور. «ایکی یوز»، «اوچ یوز» الخ ایچـون تلفظ ایتـدیکمز کبی اولا «ایکی» عددینی کوسترن ایکی خط عمودی واتصالنده ایسه «یوز» اشـارتی یازلمشـدر، ۱۰۰×۲، ۱۰۰×۳ کبی، بویله‌جه بیکه قدر.

«بیك» یازمق ایچون، «اون» اشارتی ایله «یوز» اشارتی یان یانه وضع ایتمشلردر؛ کویا ۱۰۰×۱۰ یازلمش اولسون.

«برنجی»، «ایکنجی»، الخ اعداد فرعیه‌سیچون معلوم اشارات قوللانیلوب یالکز رقملرك نهایتنه فرعیه‌یه علامت اولان اشارت مخصوصه قونلمشدر.

- خ -

ضمیر، شخصیه واضافیه‌سنده، عربیده اولدیغی کبی، کرك مفردی کرك جمعی ایچون مخاطب وغائبی ایکی نوع اولور: مذکری باشقه، مؤنثی باشـقه. بو حال متکلمده جاری دکلدر.

ضمایر اضافیه، عربی و ترکیـده اولدیغی کبی یالکز اسمك نهایتی تبدیل ایدیلەرك بیان اولنمشدر. شویله که: ترکجەده «کتابم» دیدیکمز وقت نهـایتندەکی «م» اداتی «بنم کتاب» اولدیغنی کوسـتردیکی کبی آثوریده دخی اسمدن اول یازلماز. ترکجەده قوللانیلان مفردنده «...م»، «... ك»، «... ی» وجمعنده «. . .مز»، «. . . کز»، «...لری» اداتی متغیر اولمادیغی کبی عربیده و آثوریده دخی تغیر ایتمز. مثلا:

مفرد

متکلم	نهایتلەنیر:	آثوریده (یا)	،	عربیده «ی».	
مذکر مخاطب	«	« (قا)،		«	«كَ».
مؤنث مخاطب	«	« (کی)،		«	«كِ».
مذکر غائب	«	« (شو)،		«	«هُ».
مؤنث غائب	«	« (شا)،		«	«ها».

جمع

متکلم نهایتلەنیر: آثوریده (نو)، عربیده «نا».

مذكر مخاطب « » (قونو)، » «كُم» .
مؤنث مخاطب « » (كی نا)، » «كُنَّ».
مذكر غائب « » (شونو)، » «هُم» .
مؤنث غائب « » (شی نا)، » «هُنَّ»،

اسم اشارتده دخی كرك مفردنده كرك جمعنده مؤنث ومذكری بری برندن فرقليدر.

— ط —

فعل ، كذا عربيده‌كی كبی اوچ حرفلی مصدردن متشكل اولوب ايكی‌يه منقسمدر: قياسی وسماعی .

قياسيلر باشليجه درت اساس فعلدن عبارتدر. بونلرك آره‌سنه (ت) يه بكزه‌ر برصدانك علاوه‌سيله آثوريده بزجه معلوم اولان بابلرك عددی سكزه بالغ اولور.

ضميرده مشاهده اولنديغی كبی فعلده دخی مخاطب وغائب، كرك مفردنده كرك جمعنده مذكر ويا مؤنث اولديغنه نظراً ايكی صورتله اولوره

فعل، کرك شخصاً ، کرك جنساً وکرك کمیةً کندی مبتداسنه تابع اولوب اکا مطابقت ایدر.

آثوریده فعل هرنه‌قدر اوچ حرفلی مصدردن متشکل ایسه‌ده خط میخینك صورت تحریری اقتضاسنجه ایکی حرف ایله یازیلوب السنهٔ سامیه‌نك جمله‌سنده ینه او فعل اوچ حرف ایله یازلدیغندن اعتباری اوله‌رق «ثلاثی» دینیلیر . کذا درت حرفلی فعللر دخی ایکی حرف ایله و بعض کره‌ده اوچ حرف ایله یازیلوب اعتباری اوله‌رق «رباعی» دینیلیر.

اعلال، عینیله عربیده‌کنه مشابه اوله‌رق دفع ثقالت ایچون برحرفی قلب ویا حذف ایتمکدن عبارتدر .

آثوریده «ابدال» دخی جاریدر.

— ی —

حرف جر، کرك کمیت کرك کیفیت ایله هیچ برمناسبتی اولمایوب دائما ثابت برحاله مالکدر.

آثوریده موجود حرف جره مثال ایچون برقاچنی شوراجقده کوسترهلم :

(آدی) = «الی»، (ایت تی) = «ایله»، (کی ما) = «کبی»، (پانی) = «اوکنده». وغیرهم.

ـ ك ـ

ظرف، آثوزی‌یه مخصوص اوله‌رق بر شکل آخر اوزره‌در، بوده اسمك نهایتنه (ایش) هجاسی علاوه‌سیله اولور.

فقط بونلردن باشقه عادی ظرفلر دخی واردر. مثلا: (ماتی‌ما) = «دائما»، (قانا) = «نه قدر»، (آق‌قا) = «نصل»، (آدی) = «دها»، الخ.

ـ ل ـ

حرف عطف هرلسانده اولدیغی کبی آثوریده دخی شونلردر:

(ایم، کی) = «اگر»، (لا) = «لا، یوق»، (و) = «و، یاخود»، (شومما) = «بویله‌جه»، الخ.

ـ م ـ

شمدی‌یه قدر ایتدیکمز تعریفاتدن آکلاشیله‌جغی

ومقالەمزك باش طرفنده دخی بیان ایدلدیکی وجه ایله آثوری لسانی سام سلسلهٔ لسانه منسوبدر بناءً علیه آنلر ایله بیوك ارتباطی واردر .

شو ارتباط، کوردیکمز کبی، یالکز صرف قواعدینه دائر اولمایوب ترکب لسان ولغت جهتندن دخی هیچ برفرقی اولمادیغی مرویدر .

آثوریده اسمك برخیلی قسمی افعالدن مشتق اولەسی بوکا برهان کافیدر .

آثوری لسانك سام لسانلرینه اولان مشابهتی کوسترمك ایچون شوراجقده یالکز عربی ایله تلفظ ومعنالری بر اولان لغتلردن بعضلرینی کوسترمکله اکتفا ایدرز:

آثوریده	معناسی	عربی
(اوزون)	«قولاق»	(اذن)
(آین)	«کوز»	(عین)
(آبو)	«پدر»	(اب = ابو)
(بیت)	«خانه»	(بیت)

(بابو)	«قاپو»	(باب)
(لیشان)	«دیل»	(لسان)
(مه)	«صو»	(ماء)
(ناهار)	«ایرماق»	(نهر)
(خالو)	«هپ»	(کلّ)
(نور)	«نور»	(نور)
(آخال)	«یمك»	(اکل)
(خالبو)	«کوپك»	(کلب)
(شامو)	«کوك»	(سما)
(دامو)	«قان»	(دم)
(شامشو)	«کونش»	(شمس)
(اموخو)	«درین»	(عمیق)
(الامو)	«خلق»	(عالم)
(یومو)	«کون»	(یوم)
آتوریده	معناسی	عربی
(خوربان)	«قربان»	(قربان)
(آخو)	«قارداش»	(اخ)

(غامال)	«دوه»	(جمل)
(قاقفابو)	«كوكب»	(كوكب)
(پاتا)	«آچمق»	(فتحه)
(شانات)	«ییل»	(سنه)
(آدمو)	«انسان»	(آدم)
(آقرابو)	«عقرب»	(عقرب)
(راخیپ)	«راكب»	(راكب)
(ذیخارو)	«اركك»	(ذكر)
(ناهارو)	«كوندوز»	(نهار)
(مالیقو)	«پادشاه»	(ملك)
(ریشو)	«باش»	(رأس)
(خارنو)	«بوینوز»	(قرن)
(بینتو)	«قیز»	(بنت)
(می ایت)	«اولو»	(میت)
(شانیه)	«ایكی»	(اثنین)
(شالاش)	«اوچ»	(ثلثه)
(آربا)	«درت»	(اربعه)

(خامشا)	«بش»	(خمسه)
(شیبا)	«یدی»	(سبعه)
(شومونو)	«سکز»	(ثمانیه)
(تیشو)	«طقوز»	(تسعه)
(اشریتو)	«اون»	(عشره)
(خامه‌شه‌ریت)	«اون بش»	(خمسة عشر)
(اشرا)	«یکرمی»	(عشرین)
(شالشا)	«اوتوز»	(ثلثین)
(مه)	«یوز»	(مائه)
(آلاپ)	«بیک»	(الف)

[انتها]

(قصبار مطبعه‌سی)

LIBRARY
NOV
16
197
OF TORONTO
SITY

PJ
3193
B35
1894